

Ո Տ Ա Ն Ա Ի Ո Ր

ԲԱՐԵՊԱՇՏԻ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ ՀԱՅՈՑ ՀԵԹՄՈՑ

Որ ծառայեալս եմ բիրտ այստից,
կապեալ տոռամբ Հար շղթայից:
Ան ի մեղաց գոյով տիրեալ,
եւ ներհակաց ներքոյ անկեալ:

Յիս յարձակմամբ անասնակամբ,
իշխեմ մտացս բամակամ:
Եւ ըստ նեխեալ գերեզմանին,
Բռով արտախնէ իմ պանունին:

Հերում անուամբ լոկ թագաւոր,
Ներքոյ աղքատ եւ պարտաւոր.
Քանզի կռչիմ իշխամ հալաց,
Բայց ես իշխիմ յայստից իմաց:

Հոգւոյս ցաւոց դեղ յարեալայ՝
Զայն հեծուքեամ զգիրս այս ստացայ.
Ինձ ողբալոյ լինիլ ստարար,
Ծուլիս խթիչ միշտ անդադար:

Ընդստուցիչ թմբեալս ոգւոյ,
Իբրու խթամ հեղզ անտնոյ.
Կամ հեղեղաւ ընկզմելոյ,
Ճեղ ի ցամաք գծեռն իւր ձգելոյ:

Ստացայ անկեալս ես չարաչառ,
Կաւօք ի սուգ անմխիթաբ.
Պատնաստ սովին զԱստուած յիշել,
Եւ ընդ Դաւթի ուրախ լինիլ:

Նաեւ յապայս գոյ յիշատակ
Ինձ եւ իմացն առ հասարակ.
Եւ ի լինիլ պատնաստ բարեաց
Զեզ ալօթից պարապողաց:

Որոյ գրութիւնս աւարտեցաւ
Մինչ մեր ամացս թիւ լցաւ.
Եօթնհարիւր ընդ քառասնի,
Եւ այլ չորից հայոց բուռի:

Յորում ի սոյն ժամանակի
Պէտպէս տեսաք գործ յիշելի.
Զոր ի նախկի սկսեալ սկզբամեց,
Համատօտեմք ձերոց անձամեց:

Մերոյ տոհմիս որ հայկազմի,
Իշխանութիւն այն մեծ նախնի,
Ի յայլագեաց ստրկացեալ
Եւ բուն գաւառն իսպառ քանդեալ:

Յայն հեղեղէ Ռուբէն գերծեալ,
Որ ի Գագկայն գարմէ սերեալ.
Իբրու տապանն այն Նոյի,
Էբաց գերկիրս այս մեր տոհմի:

Սա զկոստանդին ծնաւ որդի,
Զհայր Թորոսի եւ Լէօնի.
Եւ հայր գորդի փոխանորդեալ,
Յետ կոստանդեայ Թորոս տիրեալ:

Ապայ Լէօն պայազատեալ,
Այն որ երեք որդւով ծաղկեալ.
Քանզի Թորոս եւ Ստեփանէ
Ընդ Մլեկի ծնան ի նմանէ:

Յետ տիրելոյ միմեանց զկնի,
Ծնաւ Ստեփանէ երկու որդի.
Մկուրէն երէցն որ նախ տիրեաց,
Ապայ զԼէօն որ յաջորդեաց:

Սա զխափանեալ թագքն նախնի,
Նոր նորոգեաց մերոյ ազգի.
Որպէս Պարոյրն որ դրուատի,
Թագաւորեաց քաջս այս արի:

Զապլլ դշխոյ դուստր սորա,
Զուգեալ տիրեաց զկնի նորա.
Սա արքային Հերմոյ լծեալ,
ԶԼէօն արքայ հայրն իմ ծնեալ:

Որ վասն ազգիս մեր եւ երկրի
Զանձն իւր դնելով չոքաւ գերի.
Իսրայիլի զոյգ պառտուցաւ,
Յեղիպտոսէ Տերամբ դարձաւ:

Ի բազմառոյ ծիմամս տլեաց
Յորում աշխարհ կայր յայլագեաց.
Եւ մանաւանդ ի գոռոզէն՝
Յեզիպտացոց բռնաւորէն:

Որ շուրջ զմեզ դրացեաց տիրեաց,
 Եւ գնտիւք մեծն աւերեաց.
 Զբազում ամբոցս ըմբռնելով
 Եւ գրիստռնեայս կոտորելով:

Որ եւ յաշխարհ մեր արշաւէր,
 Երիցս անգամ զայս գում գործէր.
 Սակայն պահել հայրն իմ ջանաց,
 Զագգս եւ գերկիր յիս փոխանցեաց:

Իսկ առ իմեւ յամախեցիմ
 Մեծ արհաւիրք երկիւղագին.
 Զի թշնամիքն զօրացեալ
 Եւ Տրապոզեաց նախկին տիրեալ:

Եղեւ խաւար մեզ անհնարին,
 Անխիթար սուգ ցաւագին.
 Քանզի առին զհազաւն Ահաւ
 Եւ ըզբոլորսն արք ընդ նմա:

Տեսին թէ չէ ոք օգնական՝
 Եւ ոչ ինքեանց ինչ ներհակամ.
 Զի յարս էաք մեք ազատում՝
 Ազգ մետոզացն հեղցացան:

Զայս առաւել յոխորտացեալ,
 Զմեզ որսային զազանացեալ.
 Որք զօրս անթիւս գումարեցին,
 Զնջել զմեզ ամենմեկին:

Որպէս առիւծ մորնչելով,
 Զմեզ յորովայնս համարելով.
 Զի այն գթած Տէրն այց առնէր,
 Զագգս եւ զգաւառ հրաշիւք փրկէր:

Եւ աշտորիկ միջնորդ լինէր,
 Որ մեր գթած նախահայրն էր.
 Գորովարար մեզ վշտակցեալ՝
 Գրիգորիոս սուրբն երանեալ:

Որ վասն մեր կրեաց նախկին
 Զկիրս տանջանացն եւ զվիրապին.
 Այժմ զմեզաց մեր պատուհաս
 Զգամ խրատուն արժանահաս:

Ի բաց ի մէջ առ դարձուցեալ,
 Յինքն եւ յաթոռն իւր ընկալեալ.
 Հովիւն եղ գանձն ընդ ոչխարաց,
 Մատնեալ գոսկերս իւր նշխարաց:

Քանզի գոռոգն այն խոտորէր,
 Եւ գողեակ հօրն պաշարէր.
 Ասեմ գկայն Հոսմայակամ՝
 Զհայրապետաց մեր նստարան:

Զոր եւ յիշելն է ողբալի,
 Աղէտ, կսկիծ, հառ դողալի.
 Քանզի տիրեալ ի սուր մշշէր՝
 Ողորմելի գերիւ վարէր:

Նարսպարգան մոր կատաղէր,
 Քանզի գտանարն հրդեհէր.
 Զհայրապետն սուրբ զգուեր,
 Ըզբորութեան կանն գերէր:

Որում եւ թաք աջոյն յայտնէր,
 Ընդ Բաղտաւար գնտ տաքագրէր.
 Մինչդեռ հարնիւքն իւրով լըրէր,
 Պզծել զանօթն այն որ աւուր էր:

Քանզի զփոխն էառ յանձին,
 Որպէս գերօգ տապանակին.
 Եւ այժմ կան դեռ հարուածեալք,
 Անձամք յանձինս բաժանեալք:

Իսկ մեք շնորհիւ պահեալք եղեաք,
 Որպէս ճննդուկք յորսոյ գերծաք.
 Զի որդայրքն փշրեցաւ՝
 Որով օրհնեմք զգութն անբաւ:

Պատմեմ եւ զայլ ինչ յիշելի,
 Ի մերս եղեալ ժամանակի.
 Պատմել որդւոց ձեր գինի,
 Ի յօրինակ զգուշալի:

Ի քառասուն եւ մի թուի,
 Որ ընդ եօթեանցն է հարիւրի,
 Եղեւ ոմանց յամառութիւն՝
 Ի սուրբ Զատիկէն մոլորութիւն:

Որք եւ ամօք չհաւարէին,
 Զի ընդ Նեստորոն դաւէին.
 Եւ յընդհանուր եկեղեցւոյ
 Պատառէին յախտ հերձուածոյ:

Քանզի զվեց Ապրիլին
 Որ ճշմարիտ էր օր Զատիկն,
 Ի բաց թողուլ բաջաղէին,
 Զերեհտասան օրն ընտրէին:

Իսկ մեք գուղիզն դատեցաք,
Լինիլ ժողով յօժարեցաք,
Բնեցի գգիքս աղաչեցաք,
Եւ զոր ստուգի յանձին կայաք:

Յայնժամ եկեալ ի միասին,
Հանուր լրմամբ եկեղեցին.
Ձկատուածաշունչ գիրս բնեցցին՝
Զբանս աուրք հարցն ի մէջ ածին:

Եւ անգստին ճշգրտեցաւ,
Արդարութիւն խնդրոյն ցուցաւ,
Որով հրաման կանօնեցաւ,
Տօնել ի վեցն հաւատեաւ:

Բանցի աուրք գիրքն Մօսէսի
Ղարեբտասանն օրն լուսնի
Տօն ցուցանէ հեռոյն Ջատկի,
Եւ այս բազմօք անդ հաստատի:

Իսկ նոր կտակս Աստուածային,
ՁԵՒԱՌԱՆՈՒՄ ասէ գալ ի Ջատկին.
Եւ անդ խաչեալ յայդ Ուրբաթին,
Յարեաւ յետ այնմ ի յերբորդին:

Որով քէ օրն եին Ջատկի
Պատահեցցի կիրակէի,
Զի խաչելոյն օր հանդիպի,
Փոխի ի միւսն որ գկնի:

Ապա քէ մէջ շաբաթու գայ,
Հուզ կիրակէն իւր Ջատկանայ,
Որպէս կանօնն է Նիկիայ,
Եւ ամենայն հարց ըստ նորա:

Եւ գայս կիրեղ ասէ յայտնի,
Ընդ այլ բազմաց հարցն խմբի,
Զի խաչելոյն օր Գրիստոսի
Ձորեբտասան դիպաւ լուսնի:

Ջայս Դիանէսիս պատմէ,
Եւ Եսէրի քաջ վկայէ,
Եւ միւս կիրեղ համաձայնի՝
Ի վեց տասան գլխանին տալ:

Ձորեբտասանն էր յայս ամի,
Թօրն մեծի Ձորեքշաբթի,
Ուր եւ հրէից բոլոր խմբի,
Տեսաք առնել գտօն Ջատկի:

Իսկ կիրակէն որ գկնի,
Ուր եւ տասանց օր էր լուսնի.
Գնացեալ ազատ յամենայնի,
Օր Յարութեան էր ստոյգ Ջատկի:

Ջայս իմաստնօք յոյժ բնեցաք,
Յատեղագէտսն քաջ հարցաք,
Յետոյ գլուսինն աշօք տեսաք՝
Թէւ գրօք վաղ հաւատացաք:

Այլեւ հրէիւք ճշմարտեցաւ,
Զի հինգ շաբաթն լրացաւ,
Ի Շաբաթ մեծ լրումն եղաւ,
Ուղիղ Ջատկին տօնեցաւ:

Յորում բոլոր ազգք որ ի նոյն,
Միաբանեալ եղին ուղղոյն:

Որդ գպատմեալս տակաւում
Երարաք սիրով ընկալարում.
Եւ գրեց յիշել մի մոռանայք,
Ուր յազօթելն քաղցրանայք:

Եւ մանաւանդ գծնօղսն գիմ,
Յիշել, ով տեարք, առ ձեզ ժողով.
Ընդ արքայ հօրն իմ Լեւոնի,
Զկեռան դշտոյ մայրն իմ Բարի:

Բոլոր նախնեօք որ գկնի,
Համայն գարմիւք ազգատոհմի,
Մաղբիւր հալցել Տէրն Յիսուսի,
Տալ քաւութիւն մերոյն պարտի:

Եւ ձեզ կրկին փոխատրեցի
Ողորմութիւն անգրաւելի,
Զի մեզ եւ ձեզ առատասցի
Յօղ վտակաց նորա շնորհի:

Որինն զմա ընդ Հօրն իւրում,
Եւ ընդ Հոգւոյն իւրոյ սրբում,
Միշտ եւ յաւէտ եւ յապառնում,
Զերեսն ի մի բնութեան մայնում:

«ԱՍՏՈՒԱՆՄԱՇՈՒՆԶ»,
Ամսդեբտամ, 1966,
Էջ 829-830: